

FINANSTALE 2018

Innledning;

Ordfører -

vi lever i en tid hvor endringene kommer stadig raskere og stadig kraftigere.

I fjor startet jeg finanstalen med min venn Roger fra Bogerud. I dag skal jeg starte med min navnebror Charles Robert Darwin fra Shrewsbury i England.

Darwin sa aldri at det er den sterkeste som overlever - heller ikke den smarteste. Han viste oss imidlertid at det er den som er mest tilpasningsdyktig til endringer som overlever i det lange løp.

Oslo er Norges hovedstad, den største kommunen, den største byen og (fortsatt) det største fylket. Oslo skal tilpasse seg endringer og vi skal gå foran og lede i forandringenes tid.

Det er 5 globale megatrender som preger samfunnsutviklingen mer enn noe annet om dagen - også her hos oss i Oslo: klimaendringene, globaliseringen, digitaliseringen, urbaniseringen og en aldrende befolkning.

Alle disse endringene vil på hver sin måte og sammen utfordre den norske samfunnsmodellen som er bygget på små forskjeller og store muligheter for alle. Klimaendringer legger press på infrastruktur, det globale bosettingsmønsteret og kan føre til flere klimaflyktninger. Luftforurensning i byen vår rammer på ingen måte folk likt - den speiler ofte de eksisterende sosiale forskjellene. Globaliseringen utfordrer bl.a. seriøsiteten i arbeidslivet vårt og legger press både på den norske velferdsmodellen og det sterke trepartssamarbeidet. Urbaniseringen gir byen vår vekstutfordringer, mens den raske fremveksten av ny digital teknologi utfordrer offentlig sektor sin relevans med tanke på å fremstå moderne for folk flest. Med en sterk vekst i den aldrende befolkning kan vi også oppleve en vekst i antallet ensomme mennesker som opplever å stå utenfor fellesskapet.

Vi politikere må utvikle og gjennomføre politikk som setter samfunnet i stand til å møte store endringer på en fornuftig og fremtidsrettet måte. Endringer er ikke noe vi passivt skal akseptere og overlate til markedet å styre - tvert i mot - dette byrådet ønsker aktivt å være med på å styre utviklingen av fremtidens Oslo, ordfører.

Vår politikk er nedfelt i byrådserklæringen og byrådets visjon for Oslo er *en grønnere, varmere, mer skapende by med plass til alle*. Vi er overbevist om at en by som møter endringer med en klimapolitikk som gjør folks hverdag både

bedre og enklere er en miljøvennlig og næringsvennlig by. Vi vet at en by som ikke aksepterer at sosial urettferdighet er en naturgitt størrelse, men som derimot bekjemper forskjeller blir en bedre by for alle. En by som ønsker å gi alle barn like muligheter, bidrar til at fellesskolen bygger sterke lag rundt barna. En by som gir plass til alle mennesker som bor eller ønsker å bo her, og en by hvor de eldste i blant oss kan leve sine liv som de selv ønsker - så lenge som mulig - dette - ordfører - det er en god by å bo i. En slik by vil også klare å tilpasse seg endring.

Byrådet har høye ambisjoner, men vi evner også å gjennomføre dem. Høye ambisjoner er et valg, men noen ganger også en nødvendighet. Vi står overfor store samfunnsmessige endringer og vi trenger derfor ambisiøse politikere som tør der andre holder tilbake. Med dette budsjettforslaget viser byrådet at det er mulig å gjennomføre de store satsningene vi har lovet i byrådserklæringen. Samtidig sikrer vi trygg økonomisk styring uten at vi bruker opp verdiene vi skal etterlate til generasjonene som kommer etter oss.

Ordfører. En grønnere by

Vi er den første generasjonen som ser konsekvensene av de menneskeskapte klimaendringene - og vi er sannsynligvis den siste generasjonen som kan gjøre noe med dem. Verdens stater makter i liten grad å ta tak i klimautfordringene og få de reelle utslippene ned. Flere steder i verden, i USA, Storbritannia, Tyskland og nå også i Norge er det storbyene som går foran i å implementere forpliktende klimatiltak som monner.

Ordfører- det viktigste verktøyet vårt for å redusere Oslo kommunes utslipp av klimagasser er klimabudsjettet vårt. I fjor la vi fram det første klimabudsjettet i offentlig sektor noensinne. I år legger vi stolt fram det andre.

I klimabudsjettet viser vi hvilke tiltak vi skal gjennomføre, når vi skal gjennomføre dem, og hvem som har ansvaret. Og så følger vi opp! Sammen med økonomirapporteringen melder vi om framgang, eller mangel på sådan. Vi gjemmer ikke klimapolitikken vår bak teoretiske papirkutt - eller under eller over såkalte referansebaner. Klimaet bryr seg ikke om referansebaner, men om hva som reelt slippes ut.

Slik får vi resultater og vi kan allerede nå si med stor grad av sannsynlighet at vi kommer til å nå våre ambisiøse utslippsmål i 2017.

Men ordfører. Ingen - selv ikke en finansbyråd - blir verdensmester på første forsøk. Jeg har derfor lyst til å trekke fram en av opposisjonens fremste miljøpolitikere, - Høyres Øystein Sundelin. Han har brukt muligheten vår

åpenhet gir til å gå oss grundig etter i sømmene. Det er bra. Når vi nå legger frem et nytt og bedre klimabudsjett som viser veien frem mot kraftig reduserte utslipp i 2020 så er det også hans fortjeneste. Du har gjort oss bedre!

Tiltak mot klimaendringer og mot luftforurensing handler i en storby om folks hverdag. Gjennom dette budsjettforslaget øker vi kapasiteten på kollektivtilbudet i Oslo med 14 millioner reiser i 2018. Det blir hyppigere avganger og vi legger også opp til å gjøre kollektivtrafikken utslippsfri - snart kan du derfor ta el-ferja til Nesodden og el-bussen til Grorud. Samtidig foreslår vi i dette budsjettet at Ruters planlagte billettprisøkning i Oslo og Akershus avlyses. Vi rekker nå ut en hånd til Akershus fylke og ønsker å få de med på et spleiselag for at kollektivtrafikken ikke skal bli dyrere. Slik vil buss, trikk, båt, T-bane og tog bli mer attraktivt for pendlere som kommer til byen vår hver dag for å jobbe - det er bra for klima, for de som sliter med luftforurensing og økonomisk positivt for alle de som reiser kollektivt. Sammen kan vi få til mer for alle innbyggerne i våre to fylker.

Klimabudsjettet viser at de største utslippene kommer fra transportsektoren. Fra biltrafikk. Flere null-utslippsbiler vil derfor få utslippene ned. For å få flere til å bytte til elbil må det bygges ut nok ladeplasser. Vi foreslår i dette budsjettet å bygge opp til 1500 nye kommunale ladestasjoner. Vanlige ladere og hurtigladere. Vi målretter også klimafondet vårt mot tiltak som gir CO2-kutt i transportsektoren, for eksempel med å støtte ladestasjoner i borettslag så folk kan lade bilen hjemme. Og så fortsetter vi selvfølgelig vår kraftige satsing på å gjøre det bedre, tryggere og enklere for de som går og sykler.

Ordfører. Som i fjor og i år vil vi også neste år rulle ut rundt 10 km ny rød sykkelvei, og forbedre gamle og dårlige sykkelfelt. Og så setter vi av nok penger til å utføre skikkelig vedlikehold, kosting, vasking og måking av enda mer av sykkelveinettet.

Ordfører, en varmere og skapende by

I et samfunn som er i endring, øker risikoen for at flere faller utenfor. Det er særlig krevende dersom barna våre faller utenfor. Blir du ikke sett, hørt og fulgt opp tidlig i livet, ja da blir det vanskeligere å nå ditt fulle potensial som voksen. Byrådet ønsker å møte folks utfordringer med politikk som inkluderer - ikke ekskluderer, som åpner folks muligheter - ikke lukker. Alle barn i denne byen er vårt ansvar. Naboens barn er våre barn, ungene på asylmottaket er våre barn - alle barn som bor i Oslo er våre barn. Derfor styrker vi med dette budsjettet laget rundt barna våre, og vi gjør det tidligere enn før. Dette gjør vi fordi vi er overbevist om at forebygging alltid er bedre enn reparasjon.

Alt for lenge har ferske foreldre følt på usikkerhet og vært engstelige for om de får en barnehageplass - og når de evt. kan få det. Flere har fått hjelp fra besteforeldre, men ikke alle har denne muligheten og har dermed måttet ta seg ubetalt permisjon fra jobb. Det må bli slutt på at foreldrene uroer seg over om de har barnehageplass når fødselspermisjonen går mot slutten. Dette byrådet vil løfte Oslo fra nasjonalt bunnivå i barnehagedekning - fordi Oslos barn og foreldre fortjener de samme muligheter som barn og foreldre i resten av landet. Det er derfor vi bygger 3000 nye barnehageplasser i bystyreperioden og det er derfor vi nå vil innføre to barnehageopptak i året fra neste år. Dette er god politikk for barna, det er bra for de voksne og bra for byens næringsliv som får foreldrene raskere tilbake i jobb. Og for de av dere som er i tvil, så er det eiendomsskatten som nå gir kommunen det handlingsrommet vi trenger til å gjennomføre dette.

Ordfører. Mange husker den læreren som var helt avgjørende. Den som betydde litt ekstra, slik læreren Jan Dubowski på Sagene betydde noe helt spesielt for Hajrah Arshad i NRK-serien "Du så meg". Dette byrådet mener det er viktig å drive mer positiv forskjellsbehandling og styrker derfor skolen med flere lærere der det er spesielt behov - når barna er yngst - som tidlig innsats. I budsjettet for 2018 foreslår vi derfor å legge inn det som trengs for å nå målet om å ansette 200 ekstra lærere på 1. til 4. trinn i bystyreperioden.

Aktivitetsskolen er en svært viktig arena for faglig og sosial læring. Å styrke laget rundt barna innebærer at alle som ønsker det må ha muligheten til å delta - også der. For fellesskap handler om å gjøre ting sammen. Byrådet fortsetter nå opptrapping av den nye aktivitetsskolen med høyere kvalitet og gratis deltakelse. Vi når med dette budsjettforslaget målene våre fra byrådserklæringen, i tillegg utvider vi den nye AKS til første trinn på alle skoler i bydelene St. Hanshaugen og Frogner og flere skoler i Østensjø.

Vi styrker også mulighetene for byens barn som alt for lenge har stått i kø for å komme inn på kulturskolen. Oslo har landets laveste dekning i kulturskoletilbud og det er store variasjoner i byen. Flere barn skal nå få mulighet til å lære seg et instrument eller å danse. Vi legger opp til å styrke Kulturskolen med 500 nye elevplasser.

Ordfører, den kjenner best hvor skoen trykker, den som har den på. I de fleste sammenhenger hvor barn og ungdom gir uttrykk for hva som er viktigst - forteller de oss at de trenger gode voksenpersoner å snakke med - om det de lurte på, og om det som er vanskelig. I tillegg ønsker de at vi skal lytte til Folkehelseinstituttet sin anbefaling om at all ungdom i alderen 16–19 år

vaksinerer seg mot smittsom hjernehinnebetennelse. Vi vil lytte til ungdommene i byen og sørger for at det blir enda flere helsesøstre og helsebrødre i Oslo neste år samtidig som vi ønsker å prøve ut gratis vaksine mot hjernehinnebetennelse for 3. klassingene på våre videregående skoler.

Ordfører, det er ikke alltid de som roper høyest som har de største behovene. Noen krummer ryggen og prøver som best de kan å få livet til å gå videre. Overfor disse har vi som politiske ledere et ekstra ansvar. Våre rusinstitusjoner har i lengre tid forfalt. Slik kan vi ikke ha det, kvaliteten må heves. Vi begynner nå å rehabilitere disse. I tillegg, og dette er viktig, vil vi i 2018 implementere handlingsplanen for bekjempelse av menneskehandel. En spesiell takk til representanten Erik Lunde som lyttet og så - og tok initiativet her i bystyret.

Digitalisering, ordfører!

Skal vil lage en mer skapende by, må vi evne å møte den største endringen i arbeidslivet siden den industrielle revolusjon. Ny teknologi, gir enorme muligheter både for innbyggere og næringsliv. Ny teknologi gir imidlertid også utfordringer - også offentlig forvaltning, og kommunen må endre seg for å forbli og oppleves som relevant, moderne og effektiv - om ikke risikerer vi at våre offentlige institusjoner mister sin troverdighet. Oslo kommune har i mange år arbeidet med digitalisering, det er gjort mye bra, og vi har mange flinke folk som jobber med dette området hos oss. Der imidlertid offentlig forvaltning har kommet for kort, er i erkjennelsen av at den "digitale transformasjonen" handler om mye mer enn bare teknologi. Den handler faktisk mest om transformasjon drevet av de mulighetene som digital teknologi skaper. For å identifisere og utnytte disse mulighetsrommene kommer vi til å måtte utvikle ny kompetanse i organisasjonene våre. Samtidig vil også strukturen og kulturen bli utfordret. Forståelse og kompetanse blant ledere, ansatte, arbeidstakerorganisasjonene og vernetjenesten om hva digital transformasjon innebærer må utvikles. Slik kan kommunen som helhet skape en åpen, transparent og klok endringsreise inn i den digitale framtid.

Ca. et år etter at jeg ble finansbyråd traff jeg en tidligere kollega av meg. Hun hadde søkt og akkurat fått innvilga barnehageplass til sønnen sin, men hun var ikke imponert. Hun sa: "Hvorfor må jeg søke om barnehageplass, Robert?" Litt naiv som jeg er svarte jeg at jeg ikke skjønnte hva hun mente. Alle må jo søke barnehageplass hvis de ønsker en plass til ungen sin. Min tidligere kollega gjentok: "Hvorfor må vi søke barnehageplass, Robert? Det offentlige var jo der da ungen min ble født - og dere vet hvor jeg bor - og dere vet at jeg vil trenge

en barnehageplass når barnet er rundt 1 år, så hvorfor behøver jeg å sende en søknad om barnehageplass?” Jeg forsøkte da å belære henne om forvaltningsnivåer - om stat, fylke, helseregioner og kommune og at de hver for seg har ansvar for forskjellige deler av hennes liv. Men, jeg hadde jo allerede forstått at jeg hadde tapt... Min tidligere kollega har jo rett. Folk flest bryr seg ikke om hvordan offentlig sektor har valgt å organisere seg - og i 2017 så forventer de at offentlige tjenester skal kunne leveres sømløst uavhengig av hvem som har leveranseansvaret. Digitaliseringen gjør det mulig for det offentlige å tilby individualiserte, proaktive tjenester i de ulike fasene i innbyggernes liv når du trenger det i det omfang du har rett til. Og folk må slippe å måtte forholde seg til hvordan det offentlige er organisert.

Ordfører. En varmere by for de eldre.

Våre eldre er nå friskere og lever lengre enn noen gang. Det er byrådets mål at byens eldre skal ha mulighet til å leve de livene de ønsker å leve lengst mulig. Vi ønsker å gi byens eldre mer makt over sine egne liv. Byrådet legger i dette budsjettet frem en bred helhetlig satsning på tiltak som skal gjøre Oslo til en enda mer aldersvennlig by.

For å gi folk mulighet til å bo trygt hjemme lengre har byrådet som mål å ansette 500 nye årsverk i hjemmetjenesten i bystyreperioden. Vi vil nå vri denne satsningen mot tiltak som styrker de eldres mulighet - ikke bare til å være hjemme - men også til å bestemme mer over egen tid. Dette kaller vi for tidskontoordning. En tidskontoordning betyr at de eldre som har rett til hjemmetjenester kan bestemme selv hva tiden skal brukes til - og når den skal brukes. Praktiske eksempler kan være at de trenger at noen følger de til en cafe slik at de kan tilbringe tid med venner de ikke har sett på lenge, dra på Bingo i Venstres hus eller få hjelp til å besøke en gravplass til en som har stått deg nær. Slik gir vi folk mer makt over eget liv. Også dette har blitt muliggjort av eiendomsskatten.

Men ordfører - det er ikke alle som kan bo hjemme. Da skal man også kunne oppleve gode liv. Vi gjennomfører derfor et historisk løft av kvaliteten på de kommunale sykehjemmene. Vi styrker bemanningen tilsvarende 120 årsverk neste år. Den såkalte bemanningsfaktoren økes dermed fra 0,88 til 0,93. Dette er en reell økning i kvaliteten på sykehjemmene. Samtidig - for å møte en utvikling hvor de som flytter på sykehjem mest sannsynlig vil være sykere - da flere vil bo hjemme lengre - så etablerer vi også flere spesialiserte plasser på sykehjemmene.

Flest mulig eldre på sykehjem - vil aldri være dette byrårets mål, ordfører, men når det først er nødvendig så skal kvaliteten være god. Alderdom og eldreomsorg skal skje på de eldres premisser.

Byrådet handler her “motstrøms” av regjeringen. For oss, er kvalitet viktig. Regjeringen - gjennom sin fjerning av tilskudd til rehabilitering av sykehjemsplasser - viser at de anser kvalitet som underordnet. For regjeringen virker det som at det er det samme hva som skjer med de eldre så lenge det bygges flest mulig sykehjemsplasser.

Ordfører. Kjenner du til Jan Mydske? For noen år siden meldte jeg meg inn i Skullerud Sportssenter. Den første jeg møtte der var Jan Mydske. Jeg kjenner ham litt fra før, så vi slo an en prat. Jan fortalte at han dreiv med roing, og ganske så aktivt. Han trente fem ganger i uka. Han trente for å bli verdensmester. Og for to år sida ble han verdensmester i innendørsroing - i klassen åtti til nitti år. Året etter at han brakk lårhalsen. Oslo har altså en verdensmester i roing, ordfører. I klassen åtti til nitti år. Jan er også en av Oslos eldre. Vi legger i dette budsjettforslaget til rette for at eldre i alle aldre og i alle livsfaser skal ha tilgang til gode opplevelser. Også de som ikke mottar omsorgstjenester fra det offentlige. Derfor setter vi i gang med å kartlegge gode turløyper for eldre i Oslomarka, vi setter ut benker i nærmiljøet hvor folk bor, slik at folk lett kan ta en pust i bakken når de går en tur, og vi brøyter og strør mer slik at eldre skal være tryggere på at de kan ta seg en tur ut, selv om det ikke er sommer og sol. Å legge til rette for de som klarer seg selv - er også eldreomsorg. Og forebygging. Ordfører. Vi vil ha flere verdensmestere i klassen 80 til 90 år.

Ordfører. En by med plass til alle

Byutvikling handler om å legge til rette for at folk skal kunne bo og leve sine liv fullt og helt. Det innebærer at vi må se menneskene som bor i alle deler av byen. Det skal derfor ikke være slik at bosted skal bestemme hvilke muligheter du som innbygger har til å leve ut ditt fulle potensial som menneske. Alle områder i byen skal være gode og trygge steder å vokse opp, du skal ha like muligheter uavhengig av hvor du bor. Byrådet ønsker derfor å videreføre og styrke områdesatsingene i byen. Vi viderefører satsningene på Tøyen og Vaterland, og som lovet økes innsatsen i Groruddalen, mens vi vesentlig styrker innsatsen i Oslo Sør. Og, nå forventer vi at regjeringen følger etter byrådet og leverer på sine løfter fra valgkampen.

Oslo kommer til å fortsette å vokse ordfører. Vi kommer til å bli flere mennesker. Veksten i Oslo er en del av urbaniseringa og globaliseringa. Når

byen vokser skal vi sørge for at det bygges nok boliger – samtidig skal vi sørge for at dette ikke skal gå på bekostning av Oslos særpreg, kvaliteten på byrommene våre eller klimamålene våre. Det skal vi få til gjennom deltakelse fra innbyggere og mer politisk styring. Det vil bety mindre utbyggerdrevet byutvikling og kanskje mindre marginer for de store utbyggerne, men byutviklingen skal være mer demokratisk og deltakende for de som bor her.

Ordfører, da vi tok over styringa i Oslo hadde byen landets laveste dekning av idrettsanlegg av alle norske fylker. Idrett gir glede og bringer folk sammen. Det er et paradoks at den byen i Norge som i størst utstrekning føler på urbaniseringen og globaliseringens krefter, blant annet gjennom en stor multikulturell og ung befolkning var dårligst rustet til å møte denne utviklingen. Det er overhode ingen grunn til at Oslos innbyggere, særlig byens barn og unge ikke skal ha gode idretts- og kulturtilbud.

En ordentlig gladmelding. For et par år siden fikk Oslo nesten minst i tilskudd fra Norsk tipping. Det er et klart tegn på at det ble bygget for lite idrettsanlegg i byen vår. Bygger du lite, får du lite tippemidler, bygger du mye - så mottar du mer. Bare Finnmark fylke fikk mindre fra Norsk tipping enn oss. I løpet av to år har Oslo blitt landets fjerde største mottaker av tippemidler, noe som grunner i at det bygges mer anlegg enn på mange år. Det har vært gjort et fantastisk arbeid på dette området de siste 2 åra og i årets budsjett fortsetter vi innsatsen for idrettsglade barn og unge.

Ordfører. Noen ganger kan vi bli forført av at alt blir bedre om det bygges stort, større og størst, samtidig som vi kanskje glemmer litt det nære - lokalmiljøene der folk bor - f.eks. den svømmehallen som alltid har ligget der, men som har forfalt over lengre tid. Denne trenden kan gjøre seg gjeldende på mange områder i byen vår.

Ordfører. Det nye store hovedbiblioteket i Bjørvika blir f.eks. flott og viktig for byens befolkning, men et stort bibliotek kan aldri erstatte lokalbiblioteket. Biblioteket som ligger der bak svingen - der du bare kan stikke innom, lese en bok, bla i en avis, møte venner eller høre på en konsert eller diktopplesning. Uten at det koster deg en krone. Vi sørger derfor i dag for at alle lokalbibliotekene fortsatt holder åpent i årene som kommer, også etter at det nye hovedbiblioteket åpner. Biblioteket skal fortsatt være en viktig byggstein i nærmiljøet, og i løpet av 2018 skal hele 12 lokalbibliotek være åpne på kvelden for innbyggerne. Målet er at alle Oslos bibliotek skal ha utvidet åpningstid i 2021 og være viktige samlingspunkt for byens befolkning.

Avslutning

Ordfører - helt til slutt. Skilpadden er den skapning som lever lengst på jorden. Dens tykke skall gjør den uangripelig for byttedyr. Kjempeskilpadden Harriet, som min navnebror Charles Robert Darwin fant på Galapagosøyene, rakk å bli 176 år gammel før hun døde av hjertesvikt i 2006. Det er kun når skilpadden stikker fram hodet at den er sårbar. Men det er også kun når den stikker fram hodet at den kan bevege seg.

Slik er det med oss politikere også - vi kan ligge stille og leve lenge - eller vi kan stikke frem hodet og bevege oss. I endringenes tid må vi bevege oss – vi må våge å prøve nye ting – en gang i framtiden kanskje til og med i en finanstale.

Slik vil vi sørge for å være relevante for innbyggerne i Oslo - i dag og i fremtiden.

Oslo er Norges største by, men i en global sammenheng er vi imidlertid forsvinnende små. Desto viktigere er det at vi får med oss alle. At vi forsvaret samfunnet med små forskjeller og store muligheter for alle. Alle skal med fordi vi - som en liten by i en stor verden - ikke har noen å miste. Kreftene som vil dra oss fra hverandre, øke forskjellene og isolere oss en og en er formidable - kanskje sterkere enn noen gang. Disse kreftene er globale, og de treffer oss også her hjemme. Da er det viktigere enn noensinne å slå ring om det norske fellesskapet som vi er en del av og som er en grunnleggende forutsetning for at vi skal lykkes sammen.

Jeg opplever at Oslos befolkning ønsker en ambisiøs, grønn og rettferdig politikk. En politikk som adresserer økte forskjeller, ikke bortforklarer dem, en politikk som aggressivt takler klimaendringene og ikke skyver problemet inn i fremtiden. En politikk som setter kommunen i stand til å matche de teknologiske endringene som skjer ellers i samfunnet og som ikke kommer med ulne meldinger uten et reelt politisk innhold-

Dette budsjettforslaget er fullt av reell politikk som betyr noe for folk flest. Med dette budsjettforslaget legger vi **ikke** opp til at Oslo skal være **sterkest**, best, størst eller **smartest**, men vi ønsker å legge til rette for endring og vi ønsker å styre utviklingen til det beste for menneskene i Oslo. Dette er derfor et budsjettforslag og en politikk som møter fremtiden.

Ordfører, vær så god – byrådets forslag til budsjett for 2018.